

ПРИЧИНИ ДИСБАЛАНСІВ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ

Богданова Анна Валеріївна

**Науковий керівник к. е. н., доц., Подчесова Валерія Юріївна
Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет
банківської справи»**

Актуальність теми.

Протягом останніх років Україна зіткнулася з численними проблемами як у економічному, так і в політичному просторі.

За підсумками діяльності 2015 року майже третина банків отримала збитки. Сьогодні постає питання щодо визначення причин виникнення цих дисбалансів та шляхів оптимізації управлінням ресурсів задля вирішення даних проблем.

Постановка проблеми.

Розвиток банківської системи залежить від багатьох зовнішніх та внутрішніх чинників, які впливають на ефективність її діяльності. Вони мають достатньо динамічний характер, тому для того, щоб банківська установа працювала з прибутком постійно потрібно відповідати на виклики зовнішнього середовища і в залежності від ситуації здійснювати управління ресурсами банку. Таким чином, є потреба у визначенні відповідних загроз для банківської системи країни та пошуку шляхів для подолання дисбалансів в непростих політичних і економічних умовах.

Викладення основного матеріалу.

У будь-якій державі, незалежно від економічної системи та способу організації суспільних відносин, банківська система відіграє ключову роль. Саме вона забезпечує економіку необхідним обсягом фінансових ресурсів, забезпечуючи вільний рух капіталу, розрахунки суб'єктів господарювання, кредитування економіки, а також реалізацію цілого ряду інших функцій та завдань. Саме тому проблеми, які виникають в країні одразу впливають на розвиток банківської системи, і навпаки.

Досліджували теоретичні засади управління фінансовими ресурсами такі учені-економісти: І.І. Борисенко, В. І. Капран, О. К. Коваленко, М. С. Кривченко, А.М. Мороз, С. І. Омельченко, Л.О. Примостка, М.І. Савлук, О.Я. Стойко та інші.

За підсумком трьох кварталів 2015 року банківська система спрацювала зі збитком 52,4 млрд грн, 38 банків із 123 діючих отримали збитки, це майже третина всіх банків[3]. Причинами цієї ситуації є:

1. Погіршення якості кредитного портфеля. Це змушує банки збільшувати резерви за простроченими активами і відповідно зменшувати

капітал. Тому сьогодні банкам потрібно зосередити свою увагу саме на якості своїх активів. Банки, що мають кращу структуру активів і вільні ресурси для кредитування, зможуть охопити ширший сегмент ринку, залучаючи більш привабливих клієнтів, що працюють в експортних галузях і мають попит на кредити.

2. Девальвація національної валюти і жорстка валютна політика. Протягом останніх років спостерігалось різке знецінення гривні. Так, 1 січня 2014 року курс гривні до долара становив 8 гривень, а на 1 березня поточного року – 27,23 гривень, тобто за 2 роки гривня девальвувала в 3,4 рази[4]. Це стало причиною неповернення значної частини валютних кредитів клієнтами. На жаль, на сьогодні ще не має законодавчо закріплених норм, які б вирішували проблему валютних кредитів фізичних осіб та реструктуризації заборгованості корпоративних позичальників. Також не вирішено багато проблем щодо захисту прав кредиторів, що посилює проблеми непрацюючих боргів і уповільнює нормалізацію фінансів банківських установ. Хоча також є і позитивні зміни, Національний банк України продовжує поступово лібералізувати адміністративні обмеження на грошово-кредитному та валютному ринках. З березня 2016 року НБУ збільшує обсяг видачі готівки в іноземній валюті з рахунків клієнтів, також підвищено максимальну суму продажу готівкової іноземної валюти[3]. Такий крок має сприяти подальшому відновленню довіри до банківської системи та відновленню притоку депозитів не лише у гривні, а й у валюті, що позитивно вплине на детінізацію готівкового валютного ринку.

3. Проблема підвищення капіталізації банків. Для підвищення стійкості банківської системи Національний банк підвищив мінімальний розмір статутного капіталу для новостворених банків до 500 млн. грн., а вже існуючих зобов'язав збільшувати поступово, щоб в 2024 році мати на цю суму. Наступне збільшення капіталу заплановане на 1 січня 2017 року, тобто на цю дату статутний капітал кожного працюючого банку повинен становити не менше 300 млн. грн. На 1 жовтня 2015 року цієї цифри не досягає 76 банків[3], причому, 20 з яких не досягає позначки 120 млн. грн. Для банків із західним капіталом даний ризик мінімальний, так як присутня підтримка материнського банку, що не можна сказати про вітчизняні банки для яких цей крок буде складнішим.

4. Низька довіра населення до банків. Всього за період з листопада 2013 року, і до листопада 2015 р. населення забрало з банків депозитів у гривні на суму 75 млрд. грн., а депозитів у валюті - на суму 14 млрд. доларів[4]. Це величезні втрати для банківського сектора. Фактично банки втратили 1/2 всіх своїх депозитів унаслідок відтоку коштів населення. Хоча за повідомленням Голови Національного банку в кінці 2015 року і на початку 2016 спостерігається поступове відновлення довіри

до банківського сектору, про що свідчить тривале зростання обсягу депозитів домогосподарств в національній валюті[3].

5. Реформування банківської системи. Це необхідна міра до якої вдався Національний банк України для оздоровлення банківської системи, шляхом виведення з ринку слабких неплатоспроможних банків. Але ця міра має досить багато негативних наслідків, так протягом 2 років з ринку було виведено 64 банківські установи. Це є однією з головних причин зменшення довіри населення до банківської системи.

6. Макроекономічна нестабільність. Антитерористична операція на Донбасі, а також політичні перипетії дуже негативно впливають на всю країну, зокрема, на фінансовий і банківський ринки.

Висновки.

Сучасні умови існування банківських установ є досить складними. Політична та макроекономічна нестабільність, девальвація гривні та інфляція – це зовнішні чинники, які негативно впливають на весь банківський сектор, чинники на які банківська установа вплинути не в змозі. Але крім зовнішніх факторів причина дисбалансів – погана якість активів, частка яких в балансі банків поступово зростає. Станом на 1 січня 2015 року частка простроченої заборгованості за кредитами у загальній сумі кредитів становила 13,5%, а станом на 1 лютого 2016 року – 22,8%. Наслідками збільшення простроченої заборгованості є недоотримання доходу, а також зменшення капіталу банку, адже на ці активи додатково потрібно створювати резерви. Саме тому на сьогодні головним пріоритетом управління фінансовими ресурсами банку є збільшення якості активів. Це дозволить банкам зменшити тягар непрацюючих активів, знайти нові ресурси для збільшення капіталу та кредитування, охопити ширший сегмент ринку, залучаючи більш привабливих клієнтів, що працюють в експортних галузях і мають попит на кредити.

Список використаних джерел.

1. Крючко Л. С. Особливості антикризового управління вітчизняними банками / Л. С. Крючко// Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка".- 2015.- №4.- [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3971>
2. Рейтинг життєздатності українських банків-2016 // Журнал Forbes.- 2016.- №2.- [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://forbes.net.ua/ua/magazine/forbes/1409877-rejting-zhittezdatsnosti-ukrayinskih-bankiv-2016>
3. Офіційний сайт Національного банку України.- [Електронний ресурс].- Режим доступу: www.bank.gov.ua
4. Офіційний курс валют/ Фінансовий портал Мінфін.- [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://minfin.com.ua/currency/nbu/>